

Wydział FiIS	1. Mikołaj Graczyk 2. Karolina Nowosad		Rok III	Grupa VII	Zespół III
Pracownia Izotopowa WFiIS	Temat: Wydzielanie ²³⁴ Th z azotanu uranylu.				Nr ćwiczenia 12
Data wykonania 25.03.2015	Data oddania 8.04.2015	Zwrot do popr.	Data oddania	Data zaliczenia	OCENA

0. Cel ćwiczenia

Celem ćwiczenia było:

- wydzielenie ^{234}Th , z azotanu uranylu metodą beznośnikowej ekstrakcji rozpuszczalnikiem,
- oznaczenie współczynnika ekstrakcji $\text{Th}(\text{NO}_3)_4$.

1. Wstęp teoretyczny

^{234}Th jest jednym z produktów rozpadu promieniotwórczego uranu. Próbkę oczyszczonych chemicznie związków naturalnego uranu po upływie pewnego czasu zawiera kilka izotopów promieniotwórczych z rodziny uranowców, znajdujących się we wzajemnej równowadze.

Metody wyodrębniania mikroilości pierwiastków promieniotwórczych:

- **nośnikowe**(otrzymuje się preparaty o niższej aktywności właściwej),
- **bezośnikowe**(można otrzymać preparaty o wysokiej aktywności właściwej).

Najczęściej stosowanymi metodami bezośnikowymi wydzielenia izotopów są:

- **metody chromatograficzne**(chromatografia jonowymienna, chromatografia gazowa)
- **metody ekstrakcji rozpuszczalnikiem**.

Ekstrakcja rozpuszczalnikiem obejmuje ekstrakcję w układzie ciecz – ciecz, oraz ciecz – ciało stałe(ługowanie). Podczas ekstrakcji stykanie się roztworu zawierającego jedną lub więcej dających się ekstrahować substancji z nie mieszającym się rozpuszczalnikiem doprowadza do podziału ekstrahowanej substancji pomiędzy obie te fazy (wodną i organiczną).

Prawo podziału Nersta(współczynnik podziału)

$$k = \frac{C_1}{C_2} \quad (1) \quad \text{gdzie: } C_1 - \text{stężenie (aktywność) substancji w rozpuszczalniku (I),}$$

$$C_2 - \text{stężenie (aktywność) substancji w rozpuszczalniku (II).}$$

Współczynnik ekstrakcji D

$$D = \frac{\sum C_1}{\sum C_2} \quad (2)$$

Jeżeli substancja nie ulega w czasie procesu ekstrakcji żadnym zmianom w obu fazach, wodnej i organicznej, to współczynnik ekstrakcji jest równy współczynnikowi podziału.

Procent ekstrakcji

$$E = \frac{m_1}{m_0} \quad (3) \quad \text{gdzie: } m_1 - \text{ilość związku, która przeszła z fazy wodnej do fazy organicznej,}$$

$$m_0 - \text{początkowa ilość związku w fazie wodnej.}$$

Zależność między procentem ekstrakcji, a współczynnikiem podziału

$$E = \frac{D \cdot 100}{D + V_1/V_2} \quad (4) \quad \text{gdzie: } V_1 - \text{objętość fazy wodnej,} \\ V_2 - \text{objętość fazy organicznej.}$$

2. Układ pomiarowy

W skład układu pomiarowego wchodzi:

- urządzenie do pomiaru aktywności z licznikiem scyntylacyjnym,
- rozdzielacz,
- szklane i automatyczne pipety o różnych objętościach,
- cylinder, zlewki.

Odczynniki wykorzystane podczas ćwiczenia:

- 10% roztwór azotanu uranylu,
- nasycony roztwór $(\text{NH}_4)_2\text{CO}_3$,
- 3M HNO_3 ,
- 6% roztwór cupferronu,
- chloroform,
- woda bromowa.

3. Metody pomiaru

W pierwszej kolejności odmierzone cylindrem 10 cm^3 roztworu azotanu uranylu i przelano do zlewki. Następnie kroplami dodano nasycony roztwór węglanu amonowego, nastąpiło wytrącenie osadu, który z dalszym dozowaniem mieszaniny uległ rozpuszczeniu. Roztwór przelano do rozdzielacza, dodano 2 cm^3 6 % roztworu cupferronu i 10 cm^3 chloroformu. Otrzymaną mieszaninę wytrzęsiono przez 8 minut i zostawiono do rozdzielania. Następnie oddzielono fazę chloroformową (dolna warstwa) zawierającą ^{234}Th od wodnej, pobrano 4 cm^3 każdej z faz i zmierzono ich aktywność.

W drugiej części ćwiczenia do fazy chloroformowej dodano 10 cm^3 3M HNO_3 i 4 cm^3 wody bromowej. Otrzymaną mieszaninę przelano do rozdzielacza, wytrzęsiono przez 8 minut i zostawiono do rozdzielania. Następnie oddzielono fazę chloroformową (dolna warstwa) od wodnej, pobrano 4 cm^3 każdej z faz i zmierzono ich aktywność.

4. Wyniki pomiarów

tabela 1

Zestawienie wyników pomiarów dla fazy wodnej(W) i organicznej(O) dla pierwszej i drugiej części ćwiczenia.

	area	u(area) [%]	integral
O_1	10540	1,39	16980
W_1	310	10,70	770
O_2	109	19,10	299
W_2	7167	1,65	11160

5. Opracowanie wyników

5.1. Procent ekstrakcji toru

5.2. Współczynnik ekstrakcji D azotanu toru w układzie chloroform/woda

5.3. Masy toru i protaktynu w badanej próbce